

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Dominika Izdebska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusz Kuberskiego
w sprawie **J. C.**

obwinionego z art. 94 § 1 k.w. i art. 92a § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 maja 2025 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich,

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

z dnia 6 grudnia 2022 r., sygn. akt II W 1419/22,

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy w całości i przekazuje
sprawę Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze do
ponownego rozpoznania.**

Andrzej Stępka Tomasz Artymiuk Włodzimierz Wróbel

[PŁ]

UZASADNIENIE

J. C. został obwiniony o dwa wykroczenia:

1/ z art. 92a § 1 k.w. polegające na tym, że w dniu 5 września 2022 r. około godz. 11:11 w J. przy [...], tj. na drodze publicznej, prowadząc pojazd marki M. o nr rej. [...], nie stosował się do ograniczenia prędkości do 50 km/h i jadąc z prędkością 72 km/h przekroczył dopuszczalną prędkość jazdy o 22 km/h;

2/ z art. 94 § 1 k.w. polegające na tym, że dnia 5 września 2022 r. około godz. 11:11 w J. przy [...], tj. na drodze publicznej, prowadził pojazd marki M. o nr rej. [...], nie mając do tego wymaganych uprawnień (k. 3-4; wniosek o ukaranie).

Wyrokiem nakazowym z dnia 6 grudnia 2022 r., wydanym przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze w sprawie o sygn. akt II W 1419/22, obwiniony J. C. uznany został za winnego popełnienia zarzuconych mu wnioskiem o ukaranie czynów, tj. wykroczeń z art. 92a § 1 k.w. i art. 94 § 1 k.w., za które na podstawie art. 94 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 2 k.w. wymierzono mu łącznie karę 2.500 zł grzywny; nadto, w oparciu o art. 94 § 3 k.w. orzeczono wobec niego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 6 miesięcy (k. 26, wyrok nakazowy).

Powyższy wyrok nakazowy nie został zaskarżony sprzeciwem przez żadną ze stron i uprawomocnił się z dniem 11 stycznia 2023 r. (k. 26, 29).

Na podstawie art. 110 § 1 k.p.w. Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł kasację od tego orzeczenie, zaskarżając je częściowo na korzyść ukaranego, a to w zakresie uznania J. C. za winnego popełnienia czynu z art. 94 § 1 k.w.

Powołując się na przepis art. 111 k.p.w. wyrokowi temu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, tj. art. 93 § 2 k.p.w., polegające na przyjęciu, że wina i okoliczności czynu przypisanego obwinionemu w zakresie znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. nie budzą wątpliwości, i w konsekwencji wydaniu wyroku nakazowego, podczas gdy dowody dołączone do wniosku o ukaranie i podlegające uznaniu za ujawnione, przeczą tezie zarzutu objętego tym wnioskiem, jakoby J. C. w dniu 5 września 2022 r. nie posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami po drodze publicznej, co w konsekwencji winno skutkować powzięciem przez Sąd *meriti* wątpliwości co do okoliczności czynu

i winy, oraz skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie celem ich wyjaśnienia.

Podnosząc powyższy zarzut autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku nakazowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich w rzeczywistości była oczywiście zasadna, co pozwalałoby na rozpoznanie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Została jednak skierowana do rozpoznania na rozprawie, a to z uwagi na wątpliwości zachodzące jedynie co do zakresu zaskarżenia.

Słusznie autor kasacji podniósł, że w niniejszej sprawie dołączony do wniosku o ukaranie, a podlegający uznaniu za ujawniony w toku postępowania nakazowego dowód w postaci pisma Urzędu Miasta W. z dnia 21 września 2022 r. (k. 8) wskazywał między innymi, że J. C. „posiada prawo jazdy kat. B”, a nadto, że: „W dniu 18.05.2021 r. została wydana przez Prezydenta W. decyzja o zatrzymaniu ww. dokumentu na okres 3 miesięcy (od dnia 14.04.2021 r. do dnia 14.07.2021 r.). [...] Pan J. C. złożył w tutejszym Urzędzie wniosek o zwrot zatrzymanego elektronicznie prawa jazdy w dniu 09.09.2022 r.”.

Tymczasem czyn z art. 94 § 1 k.w. zarzucony J. C., za który został ukarany zaskarżonym wyrokiem nakazowym, popełniony miał zostać w dniu 5 września 2022 r., a zatem ponad rok po upływie 3-miesięcznego terminu zatrzymania prawa jazdy. Nie można przyjąć, że okres ten należy wydłużyć w przypadku niezłożenia wniosku o zmianę adnotacji w systemie CEPIK i uiszczenia opłaty przez osobę zainteresowaną. W takiej bowiem sytuacji w przypadku niezłożenia wniosku lub też nieopłacenia, zatrzymanie prawa jazdy obowiązywałoby bezterminowo, co jest sprzeczne z ustawą i jej celem. Należało przyjąć, że po upływie tego okresu obwiniony odzyskał uprawnienia do kierowania pojazdami po drodze publicznej. Zatem zasadne jest przyjęcie, iż w dniu 5 września 2022 r., wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, posiadał on stosowne uprawnienia, tyle tylko, że nie miał przy sobie dokumentu potwierdzającego posiadanie tych uprawnień, co jednak nie jest wystarczające dla przyjęcia wypełnienia znamion z art. 94 § 1 k.w.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że osobą niemającą uprawnień do prowadzenia pojazdu, w rozumieniu art. 94 § 1 k.w., jest także osoba, której zatrzymano prawo jazdy, w okresie jego zatrzymania, a gdy zatrzymanie trwało dłużej niż rok, także po tym okresie, o ile nie wydano jej prawa jazdy po spełnieniu wymogu określonego w art. 114 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym. Natomiast przez brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. należy rozumieć zarówno sytuację, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany w przepisach ustawy Prawo o ruchu drogowym, utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając *de facto* takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe zawieszenie, nie powodujące jednak ich definitywnej utraty (*por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 czerwca 2024 r., II KK 201/24, OSNK 2025, z. 3, poz. 7; z dnia 19 marca 2019 r., IV KK 59/19, LEX nr 2636191; z dnia 11 września 2008 r., IV KK 282/08, OSNKW 2008, z. 12, poz. 97*).

W rezultacie więc, treść omawianego dokumentu przedłożonego wraz z wnioskiem o ukaranie, nie tylko nie wspiera zarzutu objętego tym wnioskiem, w zakresie wskazującym na brak po stronie obwinionego uprawnień do kierowania pojazdami po drodze publicznej, ale wręcz zarzutowi temu przeczy. Czym innym bowiem jest brak posiadania uprawnień do kierowania pojazdami jako takich, czym innym zaś brak posiadania przy sobie blankietu prawa jazdy stwierdzającego te uprawnienia. W tej sytuacji należało przyjąć, że z materiału dowodowego wynikało jednoznacznie, iż w momencie zatrzymania obwiniony J. C. miał uprawnienia do prowadzenia pojazdów mechanicznych, co powinien był dostrzec Sąd Rejonowy orzekając w tej sprawie.

Postępowanie nakazowe jest instytucją prawa procesowego, której stosowanie zastrzeżono do najbardziej oczywistych przypadków, to znaczy takich, w których zebrany materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych istotnych zastrzeżeń, co do winy i okoliczności popełnienia zarzuconego czynu. Wymóg ten oznacza w szczególności brak wątpliwości co do tak zasadniczych kwestii, jak realizacja przez obwinionego wszystkich znamion określonych w konkretnym przepisie typizującym dane wykroczenie, jak również wyczerpanie pozostałych warunków odpowiedzialności, ujętych w części ogólnej kodeksu wykroczeń. Tylko wówczas można przyjąć, że "okoliczności czynu i winy obwinionego nie budzą

wątpliwości" (art. 93 § 2 k.p.w.). W przeciwnym wypadku konieczne staje się rozpoznanie sprawy na zasadach ogólnych (*por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 marca 2025 r., IV KK 85/25, LEX nr 3846750; z dnia 23 grudnia 2024 r., I KK 418/24, LEX nr 3814709; z dnia 16 kwietnia 2019 r., IV KK 423/18, LEX nr 2663898*).

Reasumując, Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze dopuścił się rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 93 § 2 k.p.w., polegającego na przyjęciu, że wina i okoliczności czynu przypisanego obwinionemu w zakresie znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. nie budzą wątpliwości, podczas gdy zarówno okoliczności przedmiotowego czynu, jak i wina obwinionego takie wątpliwości budziły. Wyrok nakazowy w tej sprawie zapadł więc bez uprzedniego wyjaśnienia przez Sąd wskazanych powyżej wątpliwości, zaś ukaranie obwinionego wiązało się z dodatkową dolegliwością w postaci obligatoryjnego orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów.

Mając te okoliczności na uwadze, Sąd Najwyższy uwzględnił kasację Rzecznika Praw Obywatelskich wniesioną na korzyść obwinionego, uchylił zaskarżony wyrok nakazowy w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze. Sąd Najwyższy uznał, że nie zasługuje na uwzględnienie wniosek skarżącego, by uchylić ten wyrok tylko w zaskarżonej części, a więc w zakresie dotyczącym ukarania za przypisane wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. Należy bowiem mieć na uwadze, że za obydwa wykroczenia wymierzono obwinionemu łącznie karę grzywny. Jeśli po przeprowadzeniu ponownego postępowania Sąd I instancji dojdzie do wniosku, że uzasadnione jest uniewinnienie J. C. od zarzutu z art. 94 § 1 k.w., to jest wysoce prawdopodobne, w stopniu zbliżonym do pewności, iż za wykroczenie z art. 92a § 1 k.w. zostanie wymierzona łagodniejsza kara. W tej sytuacji racjonalnym było uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego w całości.

Andrzej Stępka Tomasz Artymiuk Włodzimierz Wróbel

[PŁ]

[a.ł]